

**CENTRI CIVILNIH INICIJATIVA
ЦЕНТРИ ЦИВИЛНИХ ИНИЦИЈАТИВА**

**Monitoring
Parlamentarne skupštine BiH
2010. - 2014.**

- MANDATNI IZVJEŠTAJ -

SAŽETAK

PROCES POSTIZBORNOG KONSTITUISANJA VLASTI NA NIVOU BIH BIO JE SPOR I MUČAN, A USPOSTAVLJENA VLAST NESTABILNA I SKLONA IZAZIVANJU POLITIČKIH KRIZA I MEĐUSTRANAČKIH OBRAČUNA. Nakon općih izbora u BiH, održanih, 03.10.2010, trebalo je skoro 9. mjeseci da se, u punom kapacitetu, konstituiraju PS BiH (Dom naroda konstituiran je, u punom kapacitetu tek, 29.06.2011.), a čak 16. mjeseci, da se uspostavi vladajuća koalicija, odnosno većina u Parlamentu i konačno izabere Vijeće ministara BiH (10.02.2012). Proces konstituisanja vlasti na nivou BiH još je jednom potvrdio potrebu implementacije CCI-jeve inicijative za promjenu Ustava i Izbornog zakona, s ciljem da se omogući unošenje u Izborni zakon preciznih rokova za formiranje vlasti i mogućnosti raspisivanja vanrednih izbora.

TOKOM KOMPLETNOG MANDATA VLAST SE NAJRAĐE BAVILA SAMA SOBOM ILI SE NIJE BAVILA NIČIM. Nakon što je 2012. iz vladajuće koalicije, na zahtjev SDP-a izbačena SDA, u 2013. je na zahtjev SNSD-a izbačen SDS, a u 2014. na zahtjev SDA (a uz podršku SDP-a) SBB. Nijedna od ovih smjena nije, nažalost, bila motivisana potrebom i željom za poboljšanjem rada institucija, što bi bilo za pozdraviti, nego isključivo uskostranačkim interesima. Bilo je to klasično bavljenje vlasti samom sobom. Odnosno nepotrebno gubljenje vremena, iz pozicije građana ove zemlje – rezultati su ostajali nepromjenljivo loši.

PREPUŠTAJUĆI NEFORMALNIM VANINSTITUCIONALNIM TIJELIMA ODLUČIVANJE O NAJZNAČAJNIJIM PITANJIMA U ZEMLJI, PSBIH, SAMA JE SEBE DEZAVUIRALA, DUBOKO PONIZILA I OBESMISLILA SVOJE POSTOJANJE. Kao nosioci izvornog, izbornog legitimiteta, poslanici, kao od građana izabrani predstavnici vlasti, pretvorili su se u ponižavajući servis svojih stranačkih lidera, koji misle i odlučuju umjesto njih. Parlament se od ključnog mjesta političkog života jedne zemlje pretvorio u tehničku službu za formalizovanje dogovorenog na sastancima stranačkih lidera.

OVAJ SAZIV PSBIH JE TEK U TREĆOJ GODINI MANDATA PO PRVI PUT USVOJIO ORIJENTACIJSKI PLAN RADA, A ZA TEKUĆU 2014. GODINU PLAN RADA JE USVOJIO SAMO ZASTUPNIČKI DOM: Nakon što je dvije godine radila bez usvojenog Orijentacijskog plana rada, PS BiH je, po prvi put u ovom sazivu, usvojila program rada oba doma tek za 2013. godinu, a za 2014. godinu, orijentacijski plan rada je usvojio samo Zastupnički dom, dok je Dom naroda nastavio raditi bez plana. Pritom, nijedan od planova nije usvojen prije početka godine na koju se odnosi, nego su donošeni u februaru i ožujku, u startu umanjujući efekte svog donošenja. Sve navedeno znači nastavak negativne prakse, nepridržavanja obaveza preciziranih dokumentima koji reguliraju rad PSBiH.

IAKO JE PROŠLI SAZIV PSBH BIO NEEFIKASAN, AKTUELNI JE DVOSTRUKO NEEFIKASNJI OD PROŠLOG, A SKORO TRI PUTA LOŠIJI OD PRETPROŠLOG SAZIVA PSBIH: Parlamentarna skupština BiH je u prošlom mandatu (2006.-2010) usvojila ukupno 170 zakona ili duplo više od aktualnog saziva PSBiH. A u prethodnom (mandat 2002.-2006.) - 229 ili skoro 3 puta više od aktualnog saziva PSBiH (ili, precizno, 2,7 puta). Na djelu je dakle kontinuirani pad rezultata rada najviše zakonodavne institucije u zemlji. Što je u potpunom neskladu sa orijentacijom na evropske integracije zemlje i obavezama koje iz toga proističu.

"PROGRAM INTEGRIRANJA BIH U EU" JOŠ UVIJEK NIJE USVOJEN: Bosna i Hercegovina, kao zemlja koja je, neodgovornošću svojih političara, dospjela na začelje evropskog puta u regiji, još uvijek, nema "Program integriranja BiH u EU", koji je neophodan i relevantan strateški, odnosno planski dokument za pristupanje Europskoj uniji, kroz koji bi objedinio sve postojeće obveze, te pojednostavio planiranje i praćenje cjelokupnog procesa pristupanja BiH u EU. I dalje ne postoji dogovor – koji bi se verificirao u PSBiH - oko efikasnog mehanizma koordinacije poslova u procesu evropskih integracija, kao nužnog preduslova za dobijanje kandidacijskog statusa za članstvo u EU.

U PRVOJ I POSLJEDNJOJ GODINI MANDATA AKTUALNOG SAZIVA PS BIH ODBIJENO JE VIŠE ZAKONA NEGO JE USVOJENO: U mandatnom razbolju 2010.-2014. godina (zaključno sa 01.09.2014), Parlamentarna skupština BiH je usvojila ukupno 85 zakona, dok je odbijeno čak 67 zakona, čime se broj odbijenih zakona "opasno" približio broju usvojenih zakona, što je endemska specifičnost PSBiH, s obzirom da je broj odbijenih zakona u odnosu na broj usvojenih, u drugim regionalnim parlamentima – zanemariv (u Hrvatskoj npr. na svakih 100 usvojenih zakona, dolazi, u prosjeku, svega 2,5 odbijenih). Inače, odnos usvojenih i odbijenih zakona bio je gotovo identičan i u prethodnom sazivu PS BiH (170 : 130), ali je dvostruko veća produktivnost dovela do pozitivnijih rezultata, u konačnici.

LOŠ REZULTAT ZAKONODAVNE AKTIVNOSTI PSBIH, U PROTEKLOM MANDATU, DODATNO JE PODCRTAN ČINJENICOM DA JE BROJ TEMELJNIH ZAKONA MEĐU USVOJENIM POSTAO ZANEMARIV. Od usvojenih 85 zakona tijekom mandatnog razdoblja 2011.-2014. godine, svega je 14 novih. A 71 (ili 83,5% od ukupnog broja usvojenih) su tek izmjene i dopune već postojećih zakonskih akata. Pritom su 40% odbijenih zakona – novi (27 od 67).

USVAJANJE PRORAČUNA, POLITIČARI SU PRVO, NA POČETKU MANDATA, PRETVORILI U FARSU, A U DRUGOJ POLOVINI MANDATA U DISCIPLINOVANO IZVRŠAVANJE NALOGA MMF-A. Državni proračun za 2011. godinu, usvojen je na vrlo neobičan način, može se reći "retroaktivno", tj. početkom 2012. godine, nakon godinu dana besmislenih političkih sukoba, na štetu građana (objavljen je u Službenom glasniku BiH 14.02.2012. godine). Za 2012. godinu Proračun je usvojen sa zakašnjenjem od 5. mjeseci (24.05. u Zastupničkom i 31.05. u Domu naroda), dok je Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza BiH za posljednje dvije godine mandata (2013. i 2014.), usvojen sukladno zakonskim rokovima, isključivo zbog narasle potrebe za „krpljenjem proračunskih rupa“ i strogih i zahtjeva MMF-a, za ispunjenje neophodnih uvjeta za nove kredite.

ZBOG NESPREMNOSTI NA PROVEDBU PREUZETIH MEĐUNARODNIH OBVEZA I NEUSVAJANJA KAZNENOG ZAKONA BIH, NAŠA ZEMLJA NAŠLA SE U OPASNOSTI OD STAVLJANJA NA TZV. "CRNU LISTU" MONEYVAL-A: Komitet Vijeća Europe za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma uputio je, krajem juna 2014. upozorenje u kome se kaže: "MONEYVAL poziva sve svoje države-članice i ostale zemlje da upozore svoje financijske institucije kako moraju uspostaviti mjere posebnog nadzora nad (novčanim) transakcijama s osobama i financijskim institucijama iz ili u Bosni i Hercegovini kako bi se izbjegao rizik pranja novca i financiranja terorizma". Posljedica je to neusvajanja Izmjena i dopuna Kaznenog zakona Bosne i Hercegovine, koje su bile jedan od važnih uvjeta MONEYVAL-a, usljed odbijanja tri delegata Doma naroda PSBiH iz Republike Srpske (Staša Košarac, SNSD, Krstan Simić, SNSD i Dragutin Rodić, DNS) da glasaju za predložene izmjene spomenutog zakona. To, između ostalog, znači da će financijske transakcije ići znatno sporije, da će biti puno skuplje, uz mogućnost da se iste i djelomično obustavljaju. I to u zemlji koja živi od novca koji se u nju slijeva izvana i koja je, pritom, upravo u vrijeme dok traje ova, po svemu predizborno motivisana destrukcija, kojom se nanosi nesaglediva šteta svim građanima ove zemlje, prolazi kroz katastrofu - izazvanu kombinacijom prirodnih nepogoda i neodgovornosti vlasti - i neophodna joj je međunarodnu pomoć.

NERAD, NESPOSOBNOST, BAHATOST, DESTRUKTIVNOST, POLITIKANSKE IGRE I IGNORISANJE INTERESA GRAĐANA, OD STRANE POSLANIKA PSBIH I DRUGIH INSTITUCIJA VLASTI U NAŠOJ ZEMLJI, U 2013. GODINI SU DOVELI DO VELIKIH GRAĐANSKIH PROTESTA ISPRED ZGRADE PARLAMENTA BIH. Neusvajanje Zakona o jedinstvenom matičnom broju, koje je prouzročilo konkretne probleme građanima BiH i u

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH 2010. – 2014.

konačnici dovelo do smrti jedne bebe, bili su povod jednom od najmasovnijih građanskih protesta u poslijeratnoj BiH. Egoizam, odrođenost od naroda, opsjednutost ličnim i uskostranačkim interesima, dio poslanika spriječili su da reaguju naprosto ljudski i doveli do omalovažavanja i vrijeđanja građanja, političkih manipulacija i dizanja nacionalnih tenzija i otvorenih prijetnji građanima, da se neće dobro provesti ako budu nastavili da koriste svoje demokratsko pravo na mirno protestovanje protiv vlasti koja ne radi svoj posao. Sve u svemu, bila je to jedna sramna epizoda u istoriji PS BiH. U kojoj su građani ove zemlje političarima održali lekciju iz demokratije.

A kad smo kod sramnih epizoda...

U 2013. GODINI, PRVI PUT OD KAKO CCI VRŠI MONITORING RADA VLADA I PARLAMENTA U BIH, OD KANTONALNOG DO DRŽAVNOG NIVOA – KOLEGIJ DRŽAVNOG PARLAMENTA ZABRANIO JE NAŠIM PREDSTAVNICIMA ULAZAK U SALU ZA SJEDNICE I PRAĆENJE RADA PARLAMENTA. Konkretan povod bilo je nezadovoljstvo članova Kolegija ranije prezentiranim izvještajem CCI-a o rezultatima monitoringa rada ove institucije. Ovaj pokušaj „disciplinovanja“ tj. zastrašivanja i uvođenja cenzure na mala vrata, naišao je na žestoku osudu domaće javnosti i predstavnika „međunarodne zajednice“, zbog čega je zabrana, poslije izvjesnog vremena povučena, mada je sofisticirano maltretiranje predstavnika naše organizacije nastavljeno.

UNATOČ SVIM SPECIFIČNOSTIMA USTROJA BIH, USPOREDBA SA SUSJEDIMA JASNO POKAZUJE RAZMJERE NEUČINKOVITOSTI PSBIH: Ponovimo, u razdoblju 2011.-2014. godine, PS BiH usvojila je ukupno 85 zakona. Skupština Crne Gore je, u istom periodu, usvojila - 403 zakona ili 4,7 puta više od PSBiH. U identičnom razdoblju, u kojem su, pritom, dva puta održani parlamentarni izbori u Srbiji, Narodna Skupština Srbije je usvojila - 537 zakona ili 6,3 puta više od PSBiH. A Hrvatski sabor, kao parlament zemlje koja je već ispunila uslove za članstvo u EU, odnosno usvojila ogromnu pravnu stečevinu EU, što je proces kome smo mi, praktično, tek na početku, usvojio je - 861 zakon ili čak 10 puta više od Parlamentarne skupštine BiH.

CCI u navedenoj usporedbi svakako ima u vidu specifičnost organizacijske strukture BiH i podjelu nadležnosti između različitih razina vlasti, ali se na zamjerke političara, da su ovakva poređenja neadekvatna, zbog manjih nadležnosti PS, u odnosu na parlamente susjednih zemalja, postavlja jednostavno pitanje: Ako bh. parlamentarci, sukladno vlastitim programima, imaju manje obaveza od parlamentaraca susjednih zemalja, i manje rade, a pritom još žive u zemlji u kojoj je životni standard građana lošiji, zašto onda imaju veća primanja od svojih kolegica i kolega u susjednim parlamentima!? Pritom, da naglasimo, razlike u rezultatima su toliko velike a rezultati u pojedinim segmentima tako apsurdni (kao što je onaj o količini oborenih zakona u PSBiH), da to nikakve specifičnosti organizacijske strukture ne mogu opravdati. S druge strane obim neizvršenih obaveza PSBiH, ukazuje na potrebu puno većeg rada. A da je sasvim normalno raditi mnogo više nego što rade naši političari pokazuje podatak da je Sabor RH u 2014. g (do 31.08.'14.), održao dvije plenarne sjednice koje su trajale 461 sat, na 68 dana zasjedanja – dakle, koliko Zastupnički dom PSBiH za cca 4. godine.

SRAMOTNA DISKRIMINACIJA GRAĐANA BIH, OD STRANE PS BIH, SE NASTAVLJA, JER ZBOG USKOSTRANAČKIH I DRUGIH INTERESA, PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH NIJE IZVRŠILA PREUZETU MEĐUNARODNU OBVEZU. Parlamentarna skupština BiH i dalje funkcioniра kao institucija koja krši ljudska prava svojih građana i ne otklanja diskriminatorne odredbe iz Ustava BiH, iako je na to obvezuje presuda Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, donesena prije skoro 5 godina (22.12.2009.). PS BiH nesprovođenjem spomenute presude, blokira evropski put i stjecanje kandidatskog statusa BiH u EU, te stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), koji je potpisan prije punih 6. godina. I tako nanosi krajnje ozbiljnu štetu svim građanima ove zemlje i

PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BIH 2010. – 2014.

narušava ugled Bosne i Hercegovine u svijetu, kao jedine europske države, koja je osuđena zbog sustavne diskriminacije svojih građana. A pripadnicima nacionalnih manjina u BiH, kao i pripadnicima „konstitutivnih naroda“ ako se nalaze na „pogrešnoj“ polovini države, su uskraćena pasivna biračka prava, odnosno, nemaju mogućnost da se na predstojećim općim izborima kandidiraju za člana Predsjedništva BiH ili delegata u Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH.

UMJESTO DA OBJERUČKE UZIMA DONIRANI, I OVOJ ZEMLJI I NJENIM GRAĐANIMA PRIJEKO POTREBNI, NOVAC IZ IPA FONDOVA EU, VLAST SE, ODBIJAJUĆI PROVEDBU MEĐUNARODNIH OBVEZA, KOJE OVU ZEMLJU TREBA DA NAČINE DIJELOM CIVILIZOVANOG SVIJETA, ODRIČE VIŠEMILIONSKIH SREDSTAVA: Zbog nepostojanja dogovora lidera političkih stranaka oko provedbe odluke Europskog suda za ljudska prava u predmetu "Sejdić-Finci", Bosna i Hercegovina je tijekom prošle, 2013. godine izgubila preko 50 mil. eura iz IPA fondova EU, koji su bili namijenjeni za projekte iz "državnog paketa", odnosno za financiranje projekata iz oblasti transporta, podizanja konkurentnosti malih i srednjih tvrtki, unapređenja zatvorskog sustava u BiH, razvoj turizma itd. Nastavak opstrukcija u provedbi međunarodnih i obveza na euroatlanskom putu naše zemlje prijeti i gubljenjem više stotina miliona eura iz IPA 2 programa. A nesagledive štete od zastoja na tom putu su se djelimično pokazale u slučaju poplava koje su pogodile našu zemlju, kada zbog nepostojanja kandidacijskog statusa, zemlja nije mogla aplicirati na prijeko joj potrebna sredstva iz Fonda solidarnosti EU.

RUKOVODSTVO PSBIH OČITO NE ŽELI DA JAVNOST BIH SAZNA KOLIKO SU ZASTUPNICI/ DELEGATI PSBIH "ZARADILI" TIJEKOM 4. GODINE MANDATA, JER CCI NIJE DOBIO ADEKVATAN ODGOVOR UNATOČ POZIVANJU NA ZOSPI BIH: CCI je sredinom srpnja 2014. godine, sukladno ZOSPI BiH, od nadležnih službi PSBiH, zatražio dostavljanje podataka o ukupnim primanjima za sve zastupnike/izaslanike/delegate Parlamentarne skupštine za razdoblje od početka mandata ovog saziva PSBiH, tj. 01.11.2010. do 30.06.2014. godine. Međutim, CCI nije dobio tražene podatke, ali su nam u zakonskom roku, tj. do 31.07.2014. godine, dostavljeni podaci o visini plaća i drugih beneficija za članove oba doma PSBiH za razdoblje od 01.01.-30.06.2014. godine, što CCI nije tražio u navedenom zahtjevu. Ovakav odnos onih koji odlučuju unutar PSBiH, jasno pokazuje da im ne odgovara da javnost zna koliko je svaki bh. parlamentarac pojedinačno "zaradio" tijekom 4. godine provedene u klupama PSBiH, jer po dostupnim informacijama, njihova ukupna "mandatna" primanja se kreću u rasponu od 230.000 KM do preko 300.000 KM, uz podsjećanje da bh. radnik sa prosječnom plaćom od cca 830 KM za spomenuti novac treba raditi najmanje 20-30 godina! CCI smatra, zbog svega navedenog, da je krajnje vrijeme da se na web stranici PSBiH redovito objavljuju precizne informacije o plaćama i ukupnim primanjima zastupnika/delegata PSBiH.